

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
ODJEL MENADŽMENTA
PREDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ MENADŽMENT

Domagoj Dumančić

ANALIZA TROŠKOVA POSLOVANJA; PRIMJER
PODUZEĆA LEDO d.d.

Završni rad

Šibenik, 2019.

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
ODJEL MENADŽMENTA
PREDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ MENADŽMENT

ANALIZA TROŠKOVA POSLOVANJA; PRIMJER
PODUZEĆA LEDO d.d.

Završni rad

Kolegij : Ekonomika trgovačkih društava

Mentor : Divna Goleš, mag.oec., v.pred.

Ime i Prezime : Domagoj Dumančić

Matični broj studenta : 1219054719

Šibenik, kolovoz, 2019.

Sadržaj:

1. UVOD.....	1
2. OPĆENITO O EKONOMICI PODUZEĆA	2
2.1. Pojam i podjela ekonomike poduzeća	2
2.2. Predmet ekonomike poduzeća	3
2.3. Metode ekonomike poduzeća	4
3. TROŠKOVI.....	6
3.1. PODJELA TROŠKOVA.....	7
3.1.1. Podjela s obzirom na trošenje elemenata procesa rada.....	7
3.1.2. Podjela prema obračunu i evidenciji proizvoda i usluga	7
3.1.3. Podjela prema mjestu nastanku i nositelju troškova.....	8
3.1.4. Podjela prema stupnju zaposlenosti kapaciteta	9
3.1.5. Ostale podjele troškova	14
4. FINACIJSKA ANALIZA POSLOVANJA	16
4.1. Finacijska analiza	16
4.2. Finacijski pokazatelji.....	18
5. ANALIZA POSLOVANJA PODUZEĆA LEDO D.D.	22
5.1. Općenito o poduzeću Ledo d.d.....	22
5.2. Vertikalna i horizontalna analiza poduzeća Ledo d.d.....	23
6. ZAKLJUČAK	31
LITERATURA.....	32

ANALIZA TROŠKOVA POSLOVANJA

DOMAGOJ DUMANČIĆ

Polača 358B, ddumanci@vus.hr

Sažetak

Cilj svakog poduzeća na tržištu je efikasno poslovanje, ostvarivanje dobiti i zadovoljavanje želja i potreba kupaca. Svaki poslovni subjekt na tržištu susreće se s troškovima koji su mu svojevrsna prepreka prema ostvarivanju dobiti.

Troškovi postoje svugdje i nemoguće ih je izbjeći i zbog toga je svakom poduzetniku jako bitno da zna s njima upravljati, kontrolirati i minimizirati kako bi poduzeće bilo uspješno i kako bi ostvarivalo dobit.

U završnom radu napravljena je analiza troškova poslovanja na primjeru poduzeća Ledo d.d koje je trenutno najveća Hrvatska tvrtka koja se primarno bavi proizvodnjom i prodajom sladoleda i zamrznutih proizvoda (riba, voće, povrće...).

Obrađeni su podaci iz bilance i računa dobiti i gubitka te pokazatelja likvidnosti kako bi se utvrdila likvidnost poduzeća Ledo d.d i ostvaruje li tvrtka dobit ili gubitak za promatrane godine.

(31 stranica/ 4 slike/ 14 tablica / 5 literaturnih navoda/ jezik izvornika: hrvatski)

Rad je pohranjen u: Knjižnici Veleučilišta u Šibeniku

Ključne riječi: ekonomika, troškovi, analiza troškova, financijska analiza, financijski pokazatelji

Mentor: Divna Goleš, mag.oec., v.pred.

Rad je prihvaćen za obranu: 17.09.2019

BUSINESS COST ANALYSIS

DOMAGOJ DUMANČIĆ

Polača 358B , ddumanci@vus.hr

Abstract

Goal of every company on the market is to be as much efficient as possible, make the profit and to satisfy wishes and need of a customers. Every business subject on the market confronts with costs which represent a kind of obstacle into making a profit.

Costs exists everywhere and it is impossible to avoid them so the key part is to learn how to manage, control and minimize them so the company could be successful and to make a profit.

In the final work contains analysis of costs of the company on the example of Ledo j.s.c. which is currently the biggest Croatian company whose primary activities are making and selling ice creams and frozen products such as fish, fruit, vegetables etc.

The data that were processed were from the balance and profit and loss account and liquidity ratios in order to determine liquidity of the company Ledo j.s.c. and to determine whether the company is making profit or loss for observed years.

(31 pages/ 4 figures/ 14 tables/ original in Croatian language)

Paper deposited in: Library of Polytechnic in Šibenik

Keywords: economics, costs, analysis of costs, financial analysis, financial indicators.

Supervisor: Divna Goleš, mag.oec., v.pred.

Paper accepted: 17.09.2019.

1. UVOD

„Poduzeće je samostalna gospodarska cjelina koja proizvodi proizvode/usluge za potrebe tržišta, prihvaćajući rizik te koristeći se određenim resursima, a sve to u cilju ostvarivanja dobiti i nekakvih drugih ciljeva.“¹ Glavni razlog zbog kojega se osniva poduzeće je dobit, ali postoje i drugi ciljevi poput zadovoljavanja želja i potreba korisnika, istraživanje tržišta, sirovina i sl.

Kako bi poduzeće bilo uspješno treba pravilno upravljati troškovima. Da bi postiglo zacrtane ciljeve poduzeće treba racionalno koristiti financijske resurse i nastojati minimizirati svoje troškove. Pravilno upravljanje troškovima bitno je za svakog poduzetnika jer oni utječu na ostvarenu dobit. Menadžer je osoba koja treba dobro poznavati troškove i znati upravljati njima.

Jedna od glavnih funkcija menadžera je da uskladi troškove i prihode kako ne bi došlo do gubitaka u poduzeću. Danas, u praksi, postoje razne metode praćenja troškova s obzirom na vrste troškova te kalkulacije kojima se određuje koliko je materijala utrošeno za određeni proizvod.

Rad je podijeljen u četiri dijela. U prvom dijelu definirat će se pojam ekonomske znanosti, kako se ona dijeli i sam pojam ekonomike poduzeća, te predmet i metode ekonomike poduzeća. Drugi dio rada se odnosi na definiciju troškova, podjelu i vrste troškova. U trećem dijelu završnog rada objasniti će se pojmovi financijske analize i financijskih pokazatelja te vrste financijskih pokazatelja.

U zadnjem, četvrtom dijelu, na primjeru poduzeća Ledo d.d. obraditi će se analiza poslovanja s posebnim naglaskom na analizu troškova u dva uzastopna razdoblja, a sve na temelju financijskih izvještaja.

¹ Poduzeće, dostupno na: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Poduze%C4%87e>

2. OPĆENITO O EKONOMICI PODUZEĆA

2.1. Pojam i podjela ekonomike poduzeća

Temeljni cilj ekonomske znanosti je to da proučava mogućnosti racionalnog korištenja resursa koje stoje na raspolaganju, a sve u svrhu zadovoljavanja čovjekovih potreba koje su često neograničene. Glavna zadaća svakog ekonomista je pronaći najbolji način upotrebe i iskorištavanja resursa koje su na

„**Ekonomska znanost** proučava odluke koje društvo donosi u vezi s proizvodnjom dobara i usluga, te načinom na koji društvo distribuira ta dobra i usluge između svojih članova.“²

Cilj ekonomike je proučavanje ekonomskog sustava gdje se korištenjem raznih resursa proizvode dobra i usluge i plasiraju se između članova društva kako bi se zadovoljile njihove želje, odnosno potrebe. Ekonomska znanost se dijeli na makro i mikroekonomiku.

„**Makroekonomika** proučava više razine ekonomskih sustava. Bavi se širim pitanjima funkcioniranja gospodarstva kao cjeline, poput ekonomskog rasta, inflacije i nezaposlenosti. Makroekonomisti žele spoznati što određuje opću razinu ulaganja u gospodarstvu i kako ta ulaganja utječu na ukupnu proizvodnju, zaposlenost i cijene na razini nacionalnog gospodarstva.“³

„**Mikroekonomika** proučava niže razine, tj. Ponašanje pojedinih dijelova ekonomskog sustava poput potrošača, kućanstava i poduzeća na određenom tržištu, te kretanja ponude i potražnje i cijena u različitim uvjetima, uloga malih i velikih poduzeća, sindikata i vladinih agencija u gospodarstvu i sl.“⁴

Ekonomika poduzeća predstavlja jednu od najvažnijih mikroekonomskih znanosti, a proučava načine gospodarenja na razini nekog poduzeća. Cilj joj je proučavanje učinkovitosti proizvodnje na razini gospodarskih subjekata. Istražuje čimbenike koji utječu na uspješnost poslovanja, zakonitosti koje postoje u sustavu poduzeća.

² Karić, M., *Ekonomika poduzeća*, II izdanje, Osijek, Ekonomski fakultet u Osijeku, 2009, str.2.

³ Ibid, str.2.

⁴ Ibid, str.2.

2.2. Predmet ekonomike poduzeća

„**Ekonomika poduzeća** bavi se pitanjima odlučivanja u poduzeću koja su bitna za njegov poslovni uspjeh. To su pitanja bitna za razumijevanje i ocjenu odnosa između ostvarenih rezultata i vrijednosti izvršenih ulaganja (troškova).“⁵

Današnji ekonomski sustavi se temelje na tome da je djelovanje na tržištu apsolutno slobodno. Svaka osoba ima pravo izabrati zanimanje kojim će se baviti i način na koji će obavljati svoje aktivnost, a da pritom ne krši zakon i njegove propise koje mora poštivati, a tu dolazimo do sljedećih pitanja na koje ekonomika poduzeća mora odgovoriti:

- Što proizvoditi (predmet poslovanja)
- Koliko proizvoditi (opseg)
- Kako proizvoditi (metode)
- Kako raspodijeliti rezultate
- Gdje i kada nabaviti
- Gdje i kada prodati

Odgovor na gore navedena pitanja zahtijeva dobro poznavanje mogućih posljedica odluka koja se donose u poduzeću. Ekonomske odluke se odnose na opredjeljenja za jedno između svih mogućih rješenja dok ekonomist mora pronaći rješenje kojim će postići ravnotežu između neograničenih potreba i oskudnih resursa. Stručnjaci u poduzeću prikupljaju, obrađuju i analiziraju različite podatke o prihodima, odnosno troškovima kako bi pomogli u donošenju nekakvih određenih odluka.

„U središtu proučavanja ekonomike poduzeća je *proces proizvodnje*, tj. skup aktivnosti kojima se dobra i usluge manje vrijednosti pretvaraju u dobra i usluge veće vrijednosti. Pritom, proizvodnju čine sve aktivnosti koje povećavaju vrijednost dobivenih učinaka u bilo kojoj fazi tog procesa. Te se aktivnosti odnose na promjene oblika resursa, mjesta i vremena upotrebe učinaka.“⁶

⁵ Karić, M., Ekonomika poduzeća, II izdanje, Osijek, Ekonomski fakultet u Osijeku, 2009, str.3.

⁶ Ibid, str.3.

2.3. Metode ekonomike poduzeća

„Metoda je postupak prikupljanja podataka, teorija, te provjeravanja i revidiranja teorija. U ekonomici poduzeća se koriste metode znanstvenog istraživanja drugih društvenih i ekonomskih znanosti koje su prilagođene predmetu njezinih proučavanja. U ekonomici poduzeća koriste se dvije skupine, a to su: (1) racionalističke i (2) tehničke metode.“⁷

„**Racionalističke metode** su opći misaoni postupci stjecanja znanja koji se temelje na razumu i logici te se zbog toga još nazivaju i logičke metode. Najpoznatije su metode analize, sinteze, indukcije, dedukcije i komparacije, a nabrojati i objasniti ćemo neke od njih.“⁸

„**Analiza** je metoda raščlanjivanja cjelina na dijelove radi boljeg upoznavanja ukupnog sadržaja predmeta ili pojave. U ekonomici se koristimo pozitivnom i normativnom analizom.“⁹

Glavna razlika je ta da pozitivna analiza utvrđuje se kakva bi neka pojava trebala biti, a normativnom analizom se povezuju ekonomski modeli pozitivne analize s vrijednosnim prosudbama kako bi se poboljšalo djelovanje.

„**Indukcija** je metoda istraživanja u kojoj se polazi od pojedinačnih slučajeva i činjenica radi utvrđivanja njihove povezanosti i donošenja općih zaključaka (pristup odozgo prema gore).“¹⁰ Ekonomika poduzeća koristi dva pristupa, a to su da istraživa zašto su neka poduzeća uspješna i zašto su druga neuspješna.

„**Dedukcija** je obrnuti postupak u odnosu na indukciju u kojem se polazi od općenito prihvaćenih pretpostavki koje se čine vjerojatnim radi prenošenja na druge pojedinačne slučajeve (pristup odozgo prema dolje).“¹¹

Deduktivnim se postupkom razvijaju drugi modeli koji uključuju pretpostavke ekonomskog ponašanja.

⁷ Karić, M., Ekonomika poduzeća, II izdanje, Osijek, Ekonomski fakultet u Osijeku, 2009, str.4.

⁸ Ibid, str.4.

⁹ Ibid, str.4.

¹⁰ Ibid, str.4.

¹¹ Ibid, str.4.

„**Tehničke metode** omogućuju prikupljanje podataka o nekoj pojavi, kako bi se primjenom odgovarajućih matematičko-statističkih postupaka došlo do potrebnih zaključaka. Istraživač izvodi zaključke o nekoj pojavi pretežito na temelju prikupljenih podataka iz objektivne stvarnosti. Najvažnije metode su promatranje, ispitivanje i eksperiment.“¹²

„**Promatranje** je postupak sustavnog praćenja neke pojave koja je bitna za poslovni uspjeh poduzeća. Tako se može pratiti korištenje radnog vremena na određenim poslovima, kretanje prometa ljudi i robe i sl.“¹³

„**Ispitivanje** je metoda kojom se postavljaju pitanja u pismenom ili usmenom obliku radi utvrđivanja i registriranja mišljenja ispitanika o nekom pitanju koje je predmet istraživanja.“¹⁴

„**Eksperiment** je postupak kojim se namjerno izaziva neka pojava kako bi se u kontroliranim uvjetima mogla opažati, mjeriti i tumačiti. Putem eksperimenta se utvrđuje međusobna povezanost pojava ili se provjerava ispravnost hipoteza i odnosa između pojava.“¹⁵

Tablica 1. Pregled metoda ekonomike poduzeća

Racionalističke metode (logičko zaključivanje)	Tehničke metode (Zaključivanje na temelju podataka iz stvarnosti)
Analiza – pozitivna (utvrđivanje kakva je pojava)	Promatranje (sustavno praćenje promjena neke pojave)
Analiza – normativna (utvrđivanje kakva bi pojava trebala biti)	Ispitivanje (postavljanje pitanja u pismenom ili usmenom obliku)
Sinteza (spajanje dijelova radi uočavanja zajedničkih obilježja)	(a) Intervju (posebni oblik usmenog ispitivanja)
Indukcija (od pojedinačnih činjenica do općih zaključaka)	(b) Upitnik (oblik pismenog ispitivanja)
Dedukcija (od općih pretpostavki do pojedinačnih slučajeva)	(c) Ankete (ispitivanja velikog broja osoba)
Komparacija (usporedbe pojave u različitom prostoru i vremenu)	Eksperiment (postupak namjernog izazivanja neke pojave radi opažanja, mjerenja i tumačenja)

Izvor: Karić, M., *Ekonomika poduzeća*, II izdanje, Osijek, Ekonomski fakultet u Osijeku, 2009, str.5.

¹² Karić, M., *Ekonomika poduzeća*, II izdanje, Osijek, Ekonomski fakultet u Osijeku, 2009, str.5.

¹³ Ibid, str.5.

¹⁴ Ibid, str.5.

¹⁵ Ibid, str.5.

3. TROŠKOVI

Troškovi su, u praksi, novčani izraz svih utrošenih elemenata procesa proizvodnje u nekom poslovnom procesu kao i troškovi usluga i doprinosa koje čine cijenu koštanja. Oni obuhvaćaju elemente poput rada, sredstava i predmeta za rad koji čine prenijetu vrijednost. Troškovi imaju dvije sastavnice, a to je utrošak i nabavna cijena potrošenih elemenata proizvodnje. Uz pojam troškova pojavljuju se i drugi pojmovi poput izdatka, utroška, troška, rashoda i gubitka. Navedeni pojmovi su slični troškovima, ali nisu isti.

„Izdatak predstavlja odljeve novčanih sredstava s računa u banci ili blagajni, a sve u svrhu ostvarivanja ili osiguranja primitaka.“¹⁶

Utrošak predstavlja vrijednost koja je utrošena npr. u energiji, materijalu, novcu i sl.

„Trošak predstavlja umnožak utroška i cijene elemenata troška, tj. iskorištavanje resursa.“¹⁷

„Rashodi su sva ulaganja u poslovni proces koja obuhvaćaju potrošnju dobara radi stvaranja učinaka i ostalu potrošnju dobara u poduzeću povezanu s nastankom izdatka. Rashod je negativna komponenta poslovnog uspjeha poduzeća, jer ukazuje na povećanje obveza ili smanjenje imovine i vlasničkog kapitala.“¹⁸

Gubitak u ekonomiji predstavlja negativan poslovni rezultat kada su rashodi poduzeća manji od rashoda.

¹⁶ Izdaci, dostupno na: <http://ccenterclient.porezna-uprava.hr/view.asp?file=Primiciizdaciopeodredbe.XML> (04.09.2019.)

¹⁷ Trošak, dostupno na: <http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/T/Tro%C5%A1ak> (04.09.2019.)

¹⁸ Rashodi, dostupno na: <http://www.poslovni.hr/leksikon/rashodi-1502> (04.09.2019.)

3.1. PODJELA TROŠKOVA

3.1.1. Podjela s obzirom na trošenje elemenata procesa rada

Podjela troškova s obzirom na trošenje određenih elemenata procesa rada bazirana je na njihovom porijeklu i temeljna je podjela troškova. Ova podjela daje odgovore na pitanja poput zbog čega su određeni troškovi nastali te omogućuje praćenje troškova kako bi se kasnije mogli formirati u bilanci i računu dobiti i gubitka. Upravo zbog toga je formalizirana računskim (kontnim) planom svake tvrtke u okviru financijskog računovodstva

Dijele se na:

- **Troškove rada** – predstavlja svjesnu djelatnost čovjeka gdje planira i izvršava razne procese koji su nužni kako bi se određeni proizvodi i usluge proizveli.
- **Troškovi predmeta rada** – „troškovi materijala čine uži pojam a čine ga materijali za izradu i sastavni su dio kalkulacije cijena, a na visinu troškova predmeta rada bitno utječu cijena, kvaliteta materijala i njihovo racionalno korištenje u procesu reprodukcije.“¹⁹
- **Troškovi sredstava za rad** – troškovi sredstava za rad, najviše zbog svoje veličine predstavljaju najveći dio troškova u cjelokupnom poduzeću. Na njihovu visinu utječu: visina amortizacije, premije osiguranja, cijene i dr.

3.1.2. Podjela prema obračunu i evidenciji proizvoda i usluga

Prema obračunu i evidenciji pojedinih proizvoda i usluga troškovi se dijele na:

- Direktne troškove i
- Indirektne troškove

Direktni troškovi su troškovi koji se direktno mogu utvrditi za svaku pojedinu jedinicu nekog proizvoda ili usluge. Njih je, također, moguće i pratiti po učincima koje oni uzrokuju. Takvi troškovi imaju svoj učinak, a još se nazivaju izravni troškovi (trošak materijala, plaća i sl.)

„**Indirektni troškovi** su oni troškovi koji su zajednički troškovi za više mjesta troškova ili za više proizvoda ili usluga.“²⁰

¹⁹ Goleš, D., Ekonomika poduzeća, skripta, Veleučilište u Šibeniku, 2016., (04.09.2019.)

Moguće ih je neposredno obuhvatiti po učincima jer kada nastanu ne znamo na što se točno odnosi.

Formula za izračunavanje indirektnih troškova:²¹

$$\% \text{indirektnih troškova} = \frac{\text{ukupni troškovi} - \text{direktni troškovi}}{\text{direktni troškovi}} \times 100$$

U postotku se dodaju direktnim troškovima i zajednički čine ukupne troškove proizvodnje određenog proizvoda ili usluge.

Razlikujemo: ²²

- **Troškove pogonske režije** (troškovi stvaranja učinaka, vezani su uz više proizvoda ili usluga, ali im se ne zna mjesto nastanka-pogon, radionica) i

- **Opće troškove uprave i prodaje** (nastaju u vezi s cjelokupnim poslovanjem, mogu se evidentirati samo po mjestima nastanka, a ne po nositeljima, nazivamo ih još i troškovima upravno-prodajne režije. To su čisto režijski troškovi)

3.1.3. Podjela prema mjestu nastanku i nositelju troškova

Svi troškovi koji nastaju u nekom poduzeću moraju se voditi, obračunavati i analizirati. To je razlog zašto se troškovi razvrstavaju i po mjestima nastanka jer me moraju povezati s proizvodima i uslugama.

Evidentiranje troškova po mjestima omogućuje: ²³

- Praćenje i analizu troškova
- Utvrđivanje odgovornosti za nastale troškove
- Obračun troškova za nosioce

Prema ostvarivanju prihoda:

- Aktivna mjesta troška (prihodima pokrivaju rashode)
- Pasivna (ne ostvaruju direktno prihode, ali su važni za proizvodnju poduzeća)

²⁰ Dobre, R., Ekonomika i organizacija ugostiteljskih poduzeća, Visoka škola za turizam, Šibenik, 2001., str.99

²¹ Grubišić, D., Poslovna ekonomija, Ekonomski fakultet Split, Split, 2006., str. 175

²² Goleš, D., Ekonomika poduzeća, skripta, Veleučilište u Šibeniku, 2016., str. 94., (04.09.2019.)

²³ Goleš, D., Ekonomika poduzeća, skripta, Veleučilište u Šibeniku, 2016., str. 100, (04.09.2019.)

Gore navedene troškova dijelimo na:²⁴

- Glavna mjesta troška (glavni proces)
- Pomoćna mjesta troška (sporedna djelatnost)
- Zajednička mjesta troška (zajednička za više procesa i djelatnosti)

„Nositelji troškova su učinci zbog kojih nastaju troškovi.“²⁵

Mogu biti interni nosioci troškova (oni koji nisu namijenjeni prodaji i ne napuštaju poduzeće) i eksterni nosioci troškova (koji su namijenjeni prodaji na tržištu).

„Ova podjela usmjerena je na utvrđivanje stvarnih i budućih performanci centara odgovornosti. Računovodstvo usmjereno na planiranje i kontrolu performanci centara odgovornosti naziva se još i računovodstvo odgovornosti. Temeljni uvjet realizacije računovodstva odgovornosti za troškove je njihova alokacija na mjesta gdje su nastali te naknadno na mjesta gdje će biti pokriveni prihodom.“²⁶ U menadžerskom računovodstvu uobičajena je podjela troškova na one koji nastaju u proizvodnim centrima odgovornosti i na one koji nastaju u neproizvodnim centrima odgovornosti.

3.1.4. Podjela prema stupnju zaposlenosti kapaciteta

Ukupni troškovi (TC) u ekonomiji predstavljaju najniže novčane izdatke koji su potrebni kako bi se proizvela određena količina proizvoda.

Dijele se na ukupne fiksne (TFC) i ukupne varijabilne (TVC) troškove. Ukupni troškovi se računaju tako da se zbroje ukupni fiksni troškovi i ukupni varijabilni troškovi.

Ukupni fiksni troškovi su troškovi koji se nikada ne mijenjaju s promjenama opsega proizvodnje. Fiksni troškovi postoje uvijek, čak i kada poduzeće nije u funkciji, a najvažniji fiksni trošak je amortizacija opreme i zgrada ($TFC = TC - TVC$).

Ukupni varijabilni troškovi su troškovi koji se mijenjaju s promjenom opsega proizvodnje. Ako se proizvodnja povećava, povećavaju se i varijabilni troškovi, dok ako proizvodnja pada padaju i varijabilni troškovi. Najvažniji su troškovi radne snage, sirovine i energije. ($TVC = TC - TFC$).

²⁴ Ibid, str. 100, (04.09.2019)

²⁵ Goleš, D., Ekonomika poduzeća, skripta, Veleučilište u Šibeniku, 2016., str. 100, (04.09.2019.)

²⁶ Ibid, str., 101 (17.09.2019.)

Slika 1. Grafički prikaz, ukupnih, fiksnih i varijabilnih troškova.

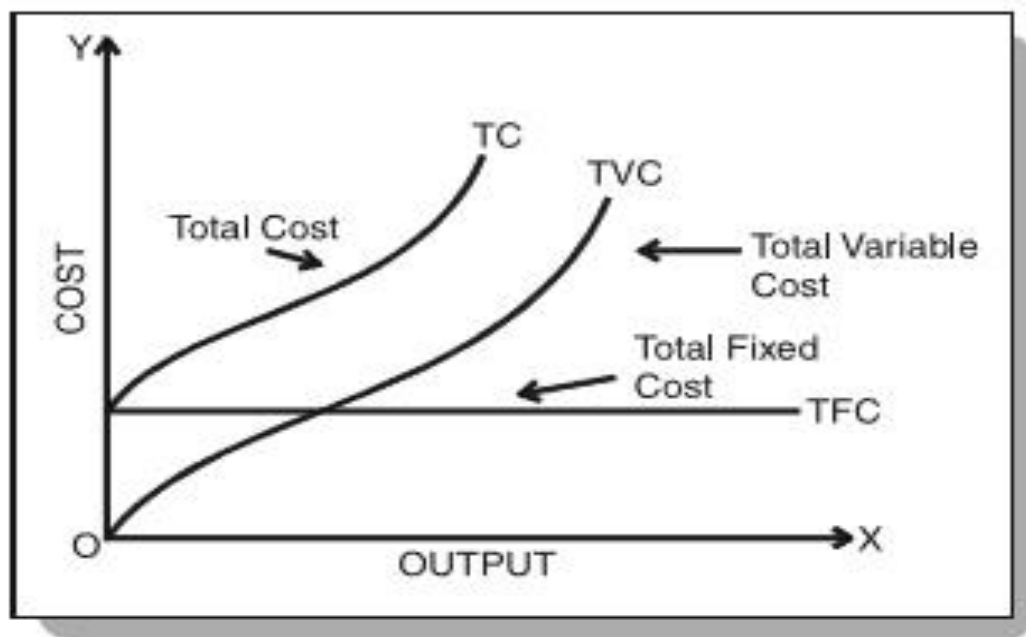

Fig. 5 : Short run Total Cost Curves

Izvor: <https://www.toppr.com/guides/business-economics/theory-of-cost/short-run-total-costs/> (03.09.2019.)

- **Fiksni troškovi**

„Fiksni troškovi u masi ostaju nezamijenjeni, ali se po učinku (jedinici proizvoda) smanjuju jer se prevaljuju na veći broj učinaka“²⁷

Fiksni troškovi se dijele na apsolutno i relativne fiksne troškove.

Apsolutno fiksni troškovi su troškovi koji se ne mijenjaju kada se mijenja iskorištenost kapaciteta.

Relativno fiksni troškovi koji se ne mijenjaju u okviru određenog stupnja pripravnosti kapaciteta već se mijenjaju kada se prelazi na viši stupanj iskorištenosti kapaciteta i na toj razini ostaju isti.

²⁷ Fiksni troškovi, dostupno na: http://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/poslovno_planiranje/Tro%C5%A1kovi%20i%20kriteriji%20klasifikacije%20tro%C5%A1kova.pdf str. 14., (04.09.2019.)

Primjeri fiksnih troškova su:

- Amortizacija
- Osiguranje dugotrajne imovine
- Troškovi administracije
- Troškovi uprave...

Slika 2. Grafički prikaz fiksnih troškova.

Izvor: <https://keydifferences.com/difference-between-fixed-cost-and-variable-cost.html> (03.09.2019.)

- **Varijabilni troškovi**

Varijabilni troškovi predstavljaju troškove koji, za razliku od fiksnih reagiraju na različite promjene u iskorištavanju kapaciteta.

„**Varijabilni trošak** u masi raste i pada s promjenom razine aktivnosti, dok varijabilni trošak po jedinici je konstantan(kod proporcionalno varijabilnih troškova).“²⁸

„Pretpostavka je da se varijabilni troškovi mijenjaju linearno u odnosu na razinu aktivnosti. Smatra se da su u izravnoj korelaciji s promjenama količine proizvodnje ili usluga i stoga ih nazivamo i količinskim troškovima.“²⁹

Primjeri varijabilnih troškova:

²⁸ Varijabilni troškovi, dostupno na: http://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/poslovno_planiranje/Tro%C5%A1kovi%20i%20krit%20eriji%20klasifikacije%20tro%C5%A1kova.pdf str. 15. (04.09.2019.)

²⁹ Goleš, D., Ekonomika poduzeća, skripta, Veleučilište u Šibeniku, 2016., str. 98, (04.09.2019.)

- Materijali za izradu proizvoda,
- Promjenjivi dio plaće zaposlenika
- Pomoćni materijal i energija vezani neposredno za proizvodnju
- Nabavna vrijednost trgovačke robe, i dr.

„Općenito kažemo da se promjenjivi troškovi mijenjaju, ali unutar njih postoje razlike i ne mijenjaju se svi jednako (neki se mijenjaju ravnomjerno s količinom učinaka a neki brže ili sporije).“³⁰

Vrste varijabilnih troškova:

- Proporcionalno-varijabilni mijenjaju se u istoj proporciji kao i promjena razine aktivnosti
- Progresivno-varijabilni mijenjaju se brže od promjene razine aktivnosti
- Degresivno-varijabilni mijenjaju se sporije od promjene razine aktivnosti

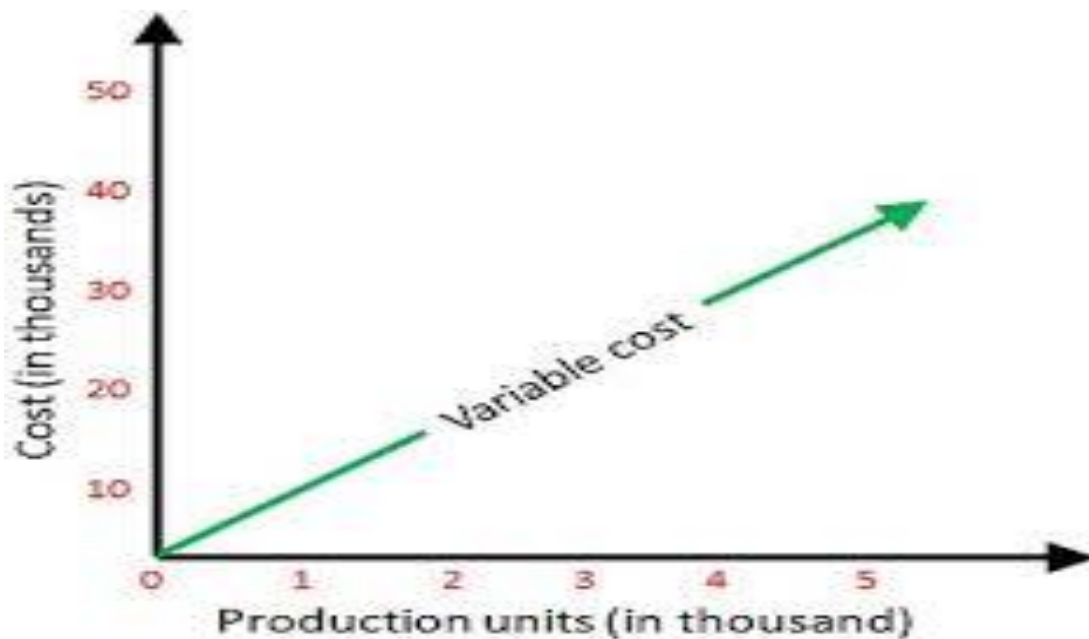
Proporcionalni varijabilni troškovi su po jedinici outputa konstantni. Za takve troškove karakteristična je razmjernost, proporcionalnost prema promjenama iskorištenosti kapaciteta (ako se količina učinaka poveća za 50% i oni će se također povećati za isti iznos, ili ako se količina smanji za 25% i oni će se smanjiti isto toliko.)

Neproporcionalni varijabilni troškovi mogu padati ili rasti i brže i sporije u odnosu na razinu aktivnosti. Rastu nelinearno ovisno o iskorištenosti kapaciteta. „Do određene granice iskorištenosti kapaciteta rastu sporije od intenziteta iskorištenosti kapaciteta pa se kao prosječni smanjuju, nakon zone proporcionalnosti rastu brže od intenziteta iskorištenosti kapaciteta te pokazuju progresiju, tj. brže rastu od intenziteta iskorištenosti kapaciteta i povećavaju se kao prosječni.“³¹

³⁰ Ibid, str. 98. (04.09.2019.)

³¹ Goleš, D., Ekonomika poduzeća, skripta, Veleučilište u Šibeniku, 2016., str. 99, (04.09.2019.)

Slika 3. Grafički prikaz krivulje varijabilnih troškova

Izvor: <http://www.liberaldictionary.com/variable-cost/> (03.09.2019.)

- **Granični troškovi**

Granični troškovi (MC) prikazuju rast ukupnih troškova koji nastaju ako se proizvede dodatna jedinica nekoga proizvoda.

Izračunavaju se tako što se podijeli promjena ukupnih troškova i promjena ukupnih outputa ($MC = \text{promjena } TC / \text{promjena } Q$). Mogu se, također, definirati i kao nagib krivulje TC.

Granični troškovi ovise o varijabilnim, dok fiksni ne utječu na njih pa iz toga proizlazi da je $MC = VC$. Mogu se i prikazati kao odnos promjene ukupnih varijabilnih troškova i promjena outputa. ($MC = \text{promjena } TVC / \text{promjena } Q$). Kada zbrajamo granične troškove (kumulativno) dobijemo ukupne varijabilne troškove.

Krivulja graničnog troška ima oblik slova „U“, tzv. U krivulja, te iz toga zaključujemo da granični troškovi kod točke minimuma ulaze u fazu progresije.

Slika 4. Grafički prikaz prosječnih i graničnih troškova.

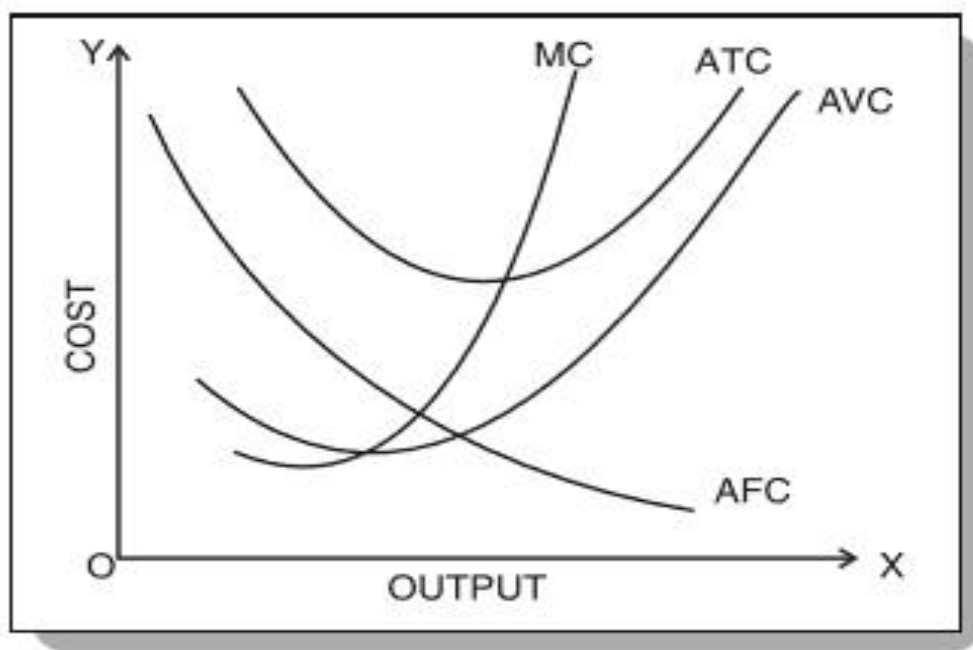

Fig. 1 : Short run Average and Marginal Cost Curves

Izvor: <https://www.toppr.com/guides/business-economics/theory-of-cost/short-run-total-costs/>

3.1.5. Ostale podjele troškova

Ostale podjele troškova: ³²

Značaj troškova odnosno njihov utjecaj na financijski rezultat utjecalo je na potrebu predviđanja, planiranja i usporedbe troškova. Prema tome razlikujemo:

- **stvarne troškove** (odraz su stvarno nastalih troškova u određenom razdoblju), mogu biti povijesni (nastali u prethodnom razdoblju) i tekući (nastali u tekućem, promatranom razdoblju). Stvarni troškovi se evidentiraju i zbrajaju na kraju svakog obračunskog razdoblja (tromjesečno, polugodišnje, godišnje) u službi računovodstva.

- **planski troškovi** – koji se definiraju za određeno buduće razdoblje, određuju se u većini slučajeva na temelju stvarnih troškova i prethodnih razdoblja i standardnih troškova. Uzimaju u obzir i predviđanja o budućem ponašanju troškova, ali mogu biti efikasno mjerilo trošenja samo ako su dobro procijenjeni.

³² Jelavić, A., Ravlić, A., Starčević, A., Šamanović, J., Ekonomika poduzeća, Ekonomski fakultet Zagreb, 1993., Sveučilište u Splitu (reprint), 1995., str. 191

- **standardni troškovi** – predstavljaju visinu troškova obračunskog razdoblja koja je opravdana u normalnim uvjetima poslovanja, utvrđuju se znanstvenim metoda i na temelju iskustva iz dužeg razdoblja.

Menadžeri sve više pozornosti posvećuju troškovima koji bi se pojavili ili preostali u slučaju drugačijih poslovnih odluka od onih koje su donesene i to:³³

- oportunitetni troškovi – troškovi koji zapravo predočuju žrtvovani poslovni rezultat koji bi se realno mogao ostvariti u slučaju drugačije poslovne odluke

- diferencijski troškovi – budući troškovi do kojih se dolazi procjenom (kako bi se mogla donijeti odgovarajuća odluka)

- izbježivi troškovi – troškovi koji se mogu izbjeći izborom neke od poslovnih alternativa

- neizbježivi troškovi – troškovi su postojeće proizvodnje koji se ne mogu izbjeći promjenom poslovanja ili drugom poslovnom aktivnošću

³³ Goleš, D., Ekonomika poduzeća, skripta, Veleučilište u Šibeniku, 2016., str. 102, (17.09.2019.)

4. FINANCIJSKA ANALIZA POSLOVANJA

4.1. Financijska analiza

Financijska analiza je jedan od najvažnijih alata koje će manageri koristiti kada trebaju donijeti odluke vezane za poslovanje poduzeća. Analiza prethodi procesu upravljanja, tj. procesu planiranja koji čini sastavni dio upravljanja.

Postoje različite vrste analize, a sve one zajedno primjenjuju razna analitička sredstva i tehnike kojima se dolazi do potrebnih informacija. Vrlo je važno znati da te informacije koje dolaze iz financijske analize nisu sveobuhvatne i pomoću njih ne možemo promatrati cjelokupno poduzeće.

„Temeljni instrumenti i postupci koji se koriste u analizi financijskih izvještaja jesu:“³⁴

1. Komparativni financijski izvještaji
2. Strukturni financijski izvještaji
3. Analiza pomoću pokazatelja

Komparativni financijski izvještaji omogućuju da se provede horizontalna analiza, uz uvjeta da se s podacima raspolagalo minimalno dvije godine. Kod horizontalne analize jedna godina se uzima kao bazna, a druge se promatraju tako da se stavljaju u odnos s baznom godinom. Horizontalnom analizom se proučava promjena određenih pozicija u financijskim izvještajima. „Ključna varijabla u horizontalnoj analizi je vrijeme budući da se usporedbom elemenata financijskih izvještaja, iskazanih u novčanim jedinicama donosi zaključak o kretanju pojave kroz promatrano razdoblje na osnovu čega je moguće utvrditi problematična područja poslovanja.“³⁵

Strukturni financijski izvještaji su izraženi u postocima. Pomoću njih se provodi vertikalna analiza. Drugim riječima, različiti financijski podaci iz istog vremenskog razdoblja se povezuju i uspoređuju. Kada je riječ o bilanci, podaci u njoj (ukupna aktiva i pasiva) se izjednačuju sa 100 i računaju se udjeli koji čine ukupnu aktivu i ukupnu pasivu. „Strukturni

³⁴ Financijski izvještaji, dostupno na: http://www.efos.unios.hr/financijski-menadzment-za-poduzetnike/wp-content/uploads/sites/144/2013/04/microsoft_word_-_financijska_analiza.doc.pdf str.1., (09.09.2019.)

³⁵ Ibid, str.1., (09.09.2019.)

financijski izvještaji se razmatraju u kontekstu raščlanjivanja, dok je kod komparativnih financijskih izvještaja razmatranje moguće u kontekstu uspoređivanja.“³⁶

Pokazatelji financijske analize predstavlja racionalne brojeve koji, kada se stave u odnos prikazuju kakva i kolika je uspješnost poslovanja nekog određenog poduzeća. Većina podataka za računanje pokazatelja se nalaze u financijskim izvještajima kao što su: bilanca, račun dobiti i gubitka i izvještaj o novčanim tokovima. „Svrha formiranja i računanja financijskih pokazatelja je stvaranje informacijske podloge potrebne za donošenje određenih odluka. Pokazatelji kao informacije za upravljanjem poduzećem za odlučivanje u poduzeću, čine vezu između empirizma i racionalizma kao temeljnih izvora spoznaje.“³⁷

Podjela financijskih pokazatelja:

1. Pokazatelji likvidnosti – sposobnost poduzeća da na vrijeme podmiri kratkoročne obveze
2. Pokazatelji zaduženosti – koliko se poduzeća financira iz tuđih sredstava
3. Pokazatelji aktivnosti – koliko efikasno poduzeće koristi svoje resursa
4. Pokazatelji ekonomičnosti – odnos prihoda i rashoda
5. Pokazatelji profitabilnosti – povrat uloženog kapitala
6. Pokazatelji investiranja – uspješnost ulaganja u obične dionice

³⁶ Strukturni financijski izvještaji, dostupno na: http://www.efos.unios.hr/financijski-menadzment-za-poduzetnike/wp-content/uploads/sites/144/2013/04/microsoft_word_-_financijska_analiza.doc.pdf str. 2., (09.09.2019.)

³⁷ Ibid, str.2., (09.09.2019.)

4.2. Financijski pokazatelji

Kada je riječ o pokazateljima, oni se smatraju racionalnim brojem koji se dobije kada se u odnos stavi jedna ekonomska veličina s drugom. Dobiveni rezultati pomažu managerima kod donošenja važnih poslovnih odluka poduzeća.

Pokazatelji likvidnosti pokazuju stupanj sposobnosti poduzeća da na vrijeme podmiri svoje dospjele obveze.

Tablica 2. Pokazatelji likvidnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik	Zahtijevana vrijednost
Pokazatelj trenutne likvidnosti	Novac	Kratkoročne obveze	$\geq 0,5$
Pokazatelj ubrzane likvidnosti	Novac+potraživanja	Kratkoročne obveze	Minimalno 1
Pokazatelj tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze	Veći od 2
Pokazatelj financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital+dugoročne obveze	Manji od 1

Izvor: Deković, Ž., Financijski menadžment, Predavanje, pojam i vrste financijskih izvještaja, Veleučilište u Šibeniku, str. 4., (09.09.2019.)

Dodatan pokazatelj likvidnosti je još i neto radni kapital koji se računa tako da se oduzme kratkotrajna imovina i kratkoročne obveze. „Neto radni kapital je uvjet likvidnosti i financijske stabilnosti tvrtke te u biti daje odgovor o tome koliko je likvidne imovine tvrtki na raspolaganju za održavanje i širenje poslovanja. Vrijednost obrtnog kapitala može biti pozitivna ili negativna, a ovisi o strukturi imovine i dugova tvrtke.“³⁸

³⁸ Neto radni kapital, dostupno na: <https://profitiraj.hr/obrti-kapital-%E2%80%93-sto-predstavlja-i-zasto-nam-je-vazan/>, (13.09.2019.)

„Pokazatelji zaduženosti pružaju informacije o strukturi pasive, tj. prikazuju stupanj financiranja imovine iz vlastitih ili tuđih sredstava. Osim toga na temelju njih se može utvrditi odnos između vlastitog i tuđeg kapitala.“³⁹

Tablica 3. Pokazatelji zaduženosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik	Zahtijevane vrijednosti
Pokazatelj zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina	(< 0,5)
Pokazatelj vlastitog financiranja	Vl.kapital/glavnica/	Ukupna imovina	(> 0,5)
Pokazatelj financiranja	Ukupne obveze	Glavnica/vl.kapital/	Što manji
Pokazatelj pokrića troškova kamata	Dobit prije poreza i kamata	Kamate	Što veći
Faktor zaduženosti	Ukupne obveze	Zadržana dobit + amortizacija	Što manji*
Stupanja pokrića I*	Vl.kapital /glavnica/	Dugotrajna imovina	(=>1)
Stupanja pokrića II*	Vl.kapital/glavnica/ + dugotrajne obveze	Dugotrajna imovina	(>1)

*do 5 godina (pojedini autori 3. godine, jako ovisi o djelatnosti–hotelijerstvo 10 godina)

Izvor: Deković, Ž., Financijski menadžment, Predavanje, pojam i vrste financijskih izvještaja, Veleučilište u Šibeniku, str. 5., (09.09.2019.)

³⁹ Pokazatelji zaduženosti, Deković, Ž., Financijski menadžment, Predavanje, pojam i vrste financijskih izvještaja, Veleučilište u Šibeniku, str. 4., (09.09.2019.)

„Pokazatelji aktivnosti pružaju informacije o brzini cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Računaju se na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja.“⁴⁰

Tablica 4. Pokazatelji aktivnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Pokazatelje obrtaja ukupne imovine	Ukupni prihod	Ukupna imovina
Pokazatelj obrtaja kratkotrajne imovine	Prihod od prodaje	Kratkotrajna imovina
Pokazatelj obrtaja potraživanja	Poslovni prihodi	Potraživanja /zalihe/
Trajanje naplate potraživanja/ obrtaja zaliha/ u danima	Broj dana u godini (365)	Pokazatelj obrtaja potraživanja / obrtaja zaliha/

Izvor: Deković, Ž., Financijski menadžment, Predavanje, pojam i vrste financijskih izvještaja, Veleučilište u Šibeniku, str. 4., (09.09.2019.)

„Pokazatelji aktivnosti izražavaju, u različitim oblicima, relativnu veličinu kapitala koja podržava obujam poslovnih transakcija. Ako je poznat koeficijent obrta, tada je moguće izračunati i prosječne dane vezivanja sredstava, tj. prosječno trajanje obrta. Svi nabrojani pokazatelji utvrđuju se na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka, a općenito pravilo govori kako je bolje da je koeficijent obrta što veći broj, tj. da je vrijeme vezivanja ukupne i pojedinih vrsta imovine što kraće.“⁴¹

⁴⁰ Pokazatelji aktivnosti, Deković, Ž., Financijski menadžment, Predavanje, pojam i vrste financijskih izvještaja, Veleučilište u Šibeniku, str. 4., (09.09.2019.)

⁴¹ Pokazatelji aktivnosti, dostupno na: http://www.efos.unios.hr/financijski-menadzment-za-poduzetnike/wp-content/uploads/sites/144/2013/04/microsoft_word_-_financijska_analiza.doc.pdf str., 7. (09.09.2019.)

„**Pokazatelji ekonomičnosti** pokazuju stupanj ekonomskog učinka poslovanja. Utvrđuju se kroz odnos prihoda i rashoda i pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Iz toga proizlazi kako se ti pokazatelji računaju na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. U pravilu pokazatelji bi trebali biti veći od jedan, tj. što su veći, to se više prihoda ostvaruje na jedinicu rashoda.“⁴²

Tablica 5., pokazatelji ekonomičnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik	Poželjna veličina
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	>1
Ekonomičnost poslovanja (prodaje)	Prihodi od prodaje	Rashodi prodaje	>1
Ekonomičnost financiranja	Financijski prihodi	Financijski rashodi	>1
Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti	Izvanredni prihodi	Izvanredni rashodi	>1

Izvor: Deković, Ž., Financijski menadžment, Predavanje, pojam i vrste financijskih izvještaja, Veleučilište u Šibeniku, str. 4., (09.09.2019.)

⁴² Pokazatelji ekonomičnosti, Deković, Ž., Financijski menadžment, Predavanje, pojam i vrste financijskih izvještaja, Veleučilište u Šibeniku, str. 4., (09.09.2019.)

5. ANALIZA POSLOVANJA PODUZEĆA LEDO D.D.

U radu je prikazana analiza poslovanja poduzeća Ledo d.d., a posebno je naglašena analiza i praćenje troškova u poslovanju kao bitnog čimbenika uspješnosti poduzeća.

5.1. Općenito o poduzeću Ledo d.d

Ledo je Hrvatska tvrtka kojoj je primarna djelatnost proizvodnja i prodaja sladoleda i zamrznutih proizvoda (tijesto, riba, voće..). Osnovana je 1958. Godine, a ujedno su te godine javnosti predstavili i prvi sladoled na domaćem tržištu „*Snjeguljicu*“. Trenutno je dio koncerna Agrokor.

„Ledo je danas najveći domaći proizvođač industrijskog sladoleda te najveći distributer smrznute, stoga ne čudi kako su njihovi proizvodi prisutni u gotovom svakom domaćinstvu.“⁴³ Velika pažnja usmjerena je na konstantan rast, obrazovanje i inovacije kako bi u što većoj mjeri zadovoljili želje i potrebe kupaca.

Ledo neprestano radi na uvođenju novih tehnologija i usavršavanju proizvodnih procesa te konstantno zadržava prepoznatljivost i najviše moguće standarde na području distribucije i kvalitete. „⁴⁴Više od 500 hladnjača osigurava da proizvod u što kraćem roku stigne do prodajnih mjesta, a preko 100.000 rashladnih uređaja na najatraktivnijim lokacijama omogućuje da kupci u svakom trenutku mogu doći do svojih omiljenih proizvoda.“

Ledo veliku brigu također vodi i o društvenom odgovornom poslovanju te brinu o prirodi i okolišu. Upravo je zaštita okoliša jedan od ciljeva Leda jer smatraju da je zdrav okoliš i priroda vrlo bitna za nadolazeće generacije kako bi se njihov razvoj i potencijal mogao maksimalno ostvariti i kako bi mogli živjeti zdrav život bez raznih štetnih tvari u zraku.

⁴³ Ledo, dostupno na: <http://www.ledo.hr/hr/o-nama/ledo-danas/profil-leda> (09.09.2019.)

⁴⁴ Ibid, (09.09.2019.)

5.2. Vertikalna i horizontalna analiza poduzeća Ledo d.d.

Za analizu su korišteni financijski izvještaji poduzeća za 2016. i 2017.godinu.

Tablica 6. Horizontalna analiza bilance poduzeća Ledo d.d. (aktiva)

Naziv pozicije	2016.	2017.	Indeks 2017/2016
1.	2.	3.	4.
AKTIVA			
A) POTRAŽIVANJA ZA USPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0		
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	1.444.288.021	1.375.349.197	95,23
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	6.313.946	4.895.465	77,53
1. Izdaci za razvoj	0	0	0
2. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver, ostala prava	6.313.946	4.612.306	73,05
3. Goodwill	0	0	0
4. Predumjovi za nabavu nematerijalne imovine	0	0	0
5. Nematerijalna imovina u pripremi	0	283.150	/
6. Ostala nematerijalna imovina	0	0	0
II. MATERIJALNA IMOVINA	222.861.717	199.015.920	89,30
1. Zemljište	81.606.430	69.088.086	84,66
2. Građevinski objekti	36.662.757	27.888.222	76,07
3. Postrojenje i oprema	87.653.567	86.215.790	98,36
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	15.827.697	11.389.017	71,96
5. Biološka imovina	0	0	0
6. Predumjovi za materijalnu imovinu	97.216	0	0
7. Materijalna imovina u pripremi	814.050	58.529	7,19
8. Ostala materijalna imovina	0	4.376.276	/
9. Ulaganje u nekretnine	0	0	0
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	1.211.731.342	1.170.912.776	96,63
1. Udjeli kod povezanih poduzetnika	1.171.845.442	1.129.411.312	96,38
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	0	0	0
3. Sudjelujući interesi	505.120	505.120	100
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	38.327.774	39.876.290	104,04
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	1.053.006	1.120.054	106,37
7. Ostala dugotrajna financijska imovina	0	0	0
8. Ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	0	0	0
IV. POTRAŽIVANJA	3.039.708	368.042	12,11
1. Potraživanja o povezanih poduzetnika	0	0	0

2. Potraživanja po osnovi prodaje na kredit	0	0	0
3. Ostala potraživanja	3.039.708	368.042	12,11
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	341.308	157.003	46,00
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	969.908.679	1.051.180.289	108,38
I. ZALIHE	240.460.778	110.935.378	46,13
1. Sirovine i materijal	111.761.493	53.976.972	48,30
2. Proizvodnja u tijeku	1.256.313	1.682.511	133,96
3. Gotovi proizvodi	45.627.497	22.453.173	49,21
4. Trgovačka roba	78.609.511	32.095.010	42,10
5. Predumjovi za zalihe	3.205.964	752.712	23,48
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	0	0	0
7. Biološka imovina	0	0	0
II. POTRAŽIVANJA	145.596.579	194.115.689	133,32
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	71.146.161	140.949.689	198,11
2. Potraživanja od kupaca	69.127.506	50.275.360	72,73
3. Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika	0	0	0
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	196.790	117.218	59,57
5. Potraživanja od države i drugih institucija	1.138.121	670.325	58,90
6. Ostala potraživanja	3.988.001	2.349.574	58,92
III. KRATKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	581.090.900	744.636.652	128,14
1. Udjeli kod povezanih poduzetnika	0	0	0
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	580.011.273	742.482.539	128,01
3. Sudjelujući interesi	0	0	0
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	1.055.000	2.010.000	190,52
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	24.267	144.293	594,61
7. Ostala financijska imovina	0	0	0
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	2.760.422	1.492.570	54,07
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	442.297	622.333	140,07
E) UKUPNO AKTIVA	2.414.638.997	2.427.151.819	100,52
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	0	0	0

Izvor: Obrada autora prema podacima objavljenim od strane poduzeća Ledo d.d.

Tablica 7. Horizontalna analiza bilance poduzeća Ledo d.d. (pasiva)

PASIVA			
A)KAPITAL I REZERVE	1.987.551.219	1.969.851.480	99,11
I. TEMELJNI KAPITAL	119.289.600	119.289.600	100
II. KAPITALNE REZERVE	713.232.769	713.232.769	100
III. REZERVE IZ DOBITI	50.653.596	50.636.596	100
1. Zakonske rezerve	5.964.480	5.964.480	100
2. Ostale rezerve	44.689.116	44.689.116	100
IV. REVALORIZACIJSKE RRZERVE	58.928.877	51.601.889	87,57
V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	877.311.666	872.849.650	99,49
1. Zadržana dobit	877.311.666	872.849.650	99,49
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	168.134.711	162.223.976	96,48
1. Dobitak poslovne godine	168.134.711	162.223.976	96,48
VII. MANJINSKI INTERES	0	0	0
B) REZERVIRANJA	1.591.900	1.636.930	102,83
1. Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	1.591.900	1.636.930	102,83
C) DUGOROČNE OBVEZE	167.774.521	162.640.047	96,94
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	152.701.000	151.155.800	98,96
2. Odgođena porezna obveza	15.073.527	11.484.247	76,19
D) KRATKOROČNE OBVEZE	255.735.367	288.559.524	113,46
1. Obveze prema povezanim poduzećima	87.439.864	78.858.916	90,19
2. Obveze prema bankama i dr. Financijskim institucijama	18.000.000	42.940.707	238,56
3. Obveze prema dobavljačima	127.630.436	121.108.701	94,89
4. Obveze po vrijednosnim papirima.	0	2.323.916	/
5. Obveze prema zaposlenicima	5.755.863	6.342.336	110,19
6. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	16.603.310	36.588.381	220,37
7. Obveze s osnove udjela u rezultatu	273.894	273.300	99,78
8. Ostale kratkoročne obveze	32.000	124.267	388,33
E) ODGOĐNO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	1.972.533	2.862.838	145,14
F) UKUPNO PASIVA	2.414.638.997	2.427.151.819	100,52

Izvor: Obrada autora prema podacima objavljenim od strane poduzeća Ledo d.d.

Dugotrajna imovina se smanjila sa 4,77%, ali su se također smanjile i dugoročne obveze za 3,06% što znači da je smanjeno financiranje poduzeća iz tuđih izvora. Kratkotrajna imovina poduzeća se povećala za 8,38%. Zalihe su se smanjile za 53,87%, novac u banci i blagajni također za 45,93%, dok se financijska imovina povećala za 128,14%, a potraživanja za čak 33,32%. Kratkoročne obveze su veće za 13,46% nego u prethodnoj godini. S obzirom da su se povećale i kratkoročne obveze i kratkotrajna imovina ne možemo reći da se povećala likvidnost tvrtke što ne bi bio slučaj da su se obveze smanjile, a imovina porasla. Ukupan

kapital se smanjio za 0,89%, ali je upisani kapital ostao isti kao i rezerve. Gubitka u 2017. Godini nije bilo.

Tablica 8. Vertikalna analiza bilance za poduzeće Ledo d.d.

Naziv pozicije	2016.	Udjel %	2017.	Udjel %
1.	2.	3.	4.	5.
AKTIVA				
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL				
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	1.444.288.021	59,81	1.375.349.197	56,67
I. NEMATERIJALNA	6.313.946	0,26	4.895.465	0,20
II. MATERIJALNA	222.861.717	9,23	199.015.920	5,81
III. FINACIJSKA	1.211.731.342	50,18	1.170.912.776	48,24
IV. POTRAŽIVANJA	3.039.708	0,13	368.042	0,02
C) KRATKOTRAJNA	969.908.679	40,17	1.051.180.289	43,31
I. ZALIHE	340.460.778	14,10	110.935.378	4,57
II. POTRAŽIVANJA	145.596.579	6,03	194.115.689	7,80
III. FINACIJSKA	581.090.900	24,07	744.636.652	30,67
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	2.760.422	0,11	1.492.570	0,06
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	442.297	0,02	622.333	0,03
F) UKUPNA AKTIVA	2.414.638.997	100,00	2.427.151.819	100,00
PASIVA				
A) KAPITAL I REZERVE	1.987.551.219	82,31	1.969.851.480	81,16
I. UPISANI KAPITAL	119.289.600	4,94	119.289.600	4,91
II. REVALORIZACIJSKA REZERVA	58.928.877	2,44	51.601.889	2,12
III. REZERVE IZ DOBITI	50.653.596	2,10	50.636.596	2,09
IV. ZADRŽANA DOBIT	877.311.666	36,33	872.849.650	35,96
V. DOBITAK POSLOVNE GODINE	168.134.711	6,96	162.223.976	6,68
B) REZERVIRANJA	1.591.900	0,07	1.636.930	0,06
C) DUGOROČNE OBVEZE	167.774.521	6,95	162.640.047	6,70
D) KRATKOROČNE OBVEZE	255.735.367	10,59	288.559.524	11,89
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODA BUDUĆEG RAZDOBLJA	1.972.533	0,08	2.862.838	0,18
F) UKUPNA PASIVA	2.414.638.997	100,00	2.427.151.819	100,00

Izvor: Obrada autora prema podacima objavljenim od strane poduzeća Ledo d.d.

U 2016. Godini zabilježen je veći rast dugotrajne imovine nego u 2017. Godini. Različite su promjene dugotrajne imovine s obzirom na njenu strukturu pa se tako u 2016. Godini, u odnosu na 2017. I kratkotrajna i dugotrajna i financijska imovina i potraživanja više povećala nego u 2017. Godini. Kratkotrajna imovina je veća u 2017. Godini u odnosu na 2016. Godinu. U pasivi, više povećanje kapitala zabilježeno je u 2016. Godini, dok su dugoročne obveze doživjele pad u 2016. U odnosu na 2016. Godinu. Kratkoročne obveze u 2017. Su veće za 1,30% u odnosu na 2016. Godinu.

Tablica 9. Horizontalna analiza RDG-a poduzeća Ledo. d.d.

Naziv pozicije	2016.	2017.	Indeks 2017/2016
1.	2.	3.	4.
A) POSLOVNI PRIHODI	1.256.295.352	1.275.057.826	101,49
B) POSLOVNI RASHODI	1.123.092.804	1.110.421.306	98,87
C) FINANCIJSKI PRIHODI	87.607.070	103.125.941	117,71
D) FINANCIJSKI RASHODI	21.547.756	67.118.684	311,49
E) IZVANREDNI PRIHODI	0	0	0
F) IZVANREDNI PRIHODI	0	0	0
G) UKUPNI PRIHODI	1.343.902.422	1.378.183.767	102,55
H) UKUPNI RASHODI	1.144.639.840	1.177.872.990	102,90
I. Dobit prije oporezivanja	199.262.582	200.310.777	100,53
II. Gubitak prije oporezivanja	0	0	0
III. Porez na dobit	31.127.871	38.086.801	122,36
IV. DOBITAK RAZDOBLJA	168.134.711	162.223.976	96,48
V. GUBITAK RAZDBOLJA	0	0	0

Izvor: Obrada autora prema objavljenim podacima poduzeća Ledo d.d.

Iz tablice je vidljivo da su se poslovni prihodi povećali za 1,49% dok su se poslovni rashodi smanjili za 1,13%. Također, rasli su i financijski prihodi za 17,71%, a financijski rashodi su se povećali za čak 211,49%. Ukupni prihodi su zabilježili rast od 2,55%, ali su rasli i ukupni rashodi za 2,90%. Dobitak je u 2017.godini smanjen za 3,12% u odnosu na 2016. godinu.

Tablica 10. Vertikalna analiza RDG-a za poduzeće Ledo d.d.

Naziv pozicije	2016.	Udjel %	2017.	Udjel %
1.	2.	3.	4.	5.
A) POSLOVNI PRIHODI	1.256.295.352	93,48	1.275.057.826	92,52
B) POSLOVNI RASHODI	1.123.092.804	98,12	1.110.421.306	94,27
C) FINANCIJSKI PRIHODI	87.607.070	6,52	103.125.941	7,48
D) FINANCIJSKI RASHODI	21.547.756	1,88	67.118.684	5,73
E) IZVANREDNI PRIHODI	0	0	0	0
F) IZVANREDNI PRIHODI	0	0	0	0
G) UKUPNI PRIHODI	1.343.902.422	100,00	1.378.183.767	100,00
H) UKUPNI RASHODI	1.144.639.840	85,17	1.177.872.990	85,47
I. Dobit prije oporezivanja	199.262.582	0,15	200.310.777	0,15
II. Gubitak prije oporezivanja	0	0	0	0
III. Porez na dobit	31.127.871	2,32	38.086.801	2,76
IV. DOBITAK RAZDOBLJA	168.134.711	12,51	162.223.976	11,77
V. GUBITAK RAZDBOLJA	0	0	0	0

Izvor: Obrada autora prema podacima objavljenim od strane poduzeća Ledo d.d.

Na temelju tablice te promatrajući 2016. i 2017. godinu vidljivo je da na kretanje ukupnih prihoda najvećim dijelom utječu poslovni prihodi i rashodi. Udio poslovnih prihoda u ukupnim prihodima iznosi čak 93,48%, dok ostalih 6,52% pripada financijskim prihodima. Što se tiče poslovnih rashoda, oni zauzimaju 98,12% ukupnih rashoda, a preostalih 1,88% financijski rashodi.

Tablica 11. Pokazatelj trenutne likvidnosti

POKAZATELJ TRENUTNE LIKVIDNOSTI (u kn)				
Godina	Novac	Kratkoročne obveze	Rezultat	Poželjna veličina
2016.	2.760.422	255.735.367	0,01	≥0,5
2017.	1.492.570	288.559.524	0,005	

Izvor: Obrada autora prema podacima objavljenim od strane poduzeća Ledo d.d.

Koeficijent trenutne likvidnosti tvrtke Ledo d.o.o. ne nalazi se u poželjnom intervalu, odnosno iz izračunatih pokazatelja vidimo da u je u obje godine pokazatelj nizak što ukazuje na probleme u postizanju likvidnosti poduzeća.

Tablica 12. Pokazatelj ubrzane likvidnosti

POKAZATELJ UBRZANE LIKVIDNOSTI (u kn)				
Godina	Kratkotrajna imovina - zalihe	Kratkoročne obveze	Rezultat	Poželjna veličina
2016.	629.447.901	255.735.367	2,46	Minimalno 1
2017.	940.244.911	288.559.524	3,26	

Izvor: Obrada autora prema podacima objavljenim od strane poduzeća Ledo d.d.

Likvidnost je porasla u 2017. godini što je ujedno dobar pokazatelj. Povećala se kratkotrajna imovina, ali su porasle i kratkoročne obveze. Ipak, poduzeće je sposobno da osigura novac potreban za podmirenje svojih obveza.

Tablica 13. Pokazatelj tekuće likvidnosti

POKAZATELJ TEKUĆE LIKVIDNOSTI (u kn)				
Godina	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze	Rezultat	Poželjna veličina
2016.	969.908.679	255.735.367	3,79	Veći od 2
2017.	1.051.180.289	288.559.524	3,64	

Izvor: Obrada autora prema podacima objavljenim od strane poduzeća Ledo d.d.

Pošto je zadovoljena poželjna veličina ovog pokazatelja, možemo reći da poduzeće ima dvostruko više gotovine, potraživanja i zaliha nego što su kratkoročne obveze koje dolaze na naplatu.

Tablica 14. Pokazatelj financijske stabilnosti

POKAZATELJ FINANCIJSKE STABILNOSTI (u kn)				
Godina	Dugotrajna imovina	Kapital + dugoročne obveze	Rezultat	Poželjna veličina
2016.	1.444.288.021	2.155.325.740	0,67	Manji od 1
2017.	1.375.349.197	2.132.491.527	0,65	

Izvor: Obrada autora prema podacima objavljenim od strane poduzeća Ledo d.d.

U obje promatrane godine rezultat je iznosio manje od 1 iz čega možemo zaključiti da se sve više kratkoročnih obveza pokriva iz glavnica ili iz dugoročnih obveza, što je pozitivno.

6. ZAKLJUČAK

Cilj analize troškova poduzeća na primjeru hrvatske tvrtke Ledo d.d. je da se prikaže kako i u kojoj mjeri troškovi utječu na poslovanje poduzeće, a što u konačnici utječe i na cjelokupnu dobit poduzeća.

Na temelju podataka koji su preuzeti sa stranice Ledo d.d. iz Računa dobiti i gubitka i bilance izračunato je da poduzeće posluje pozitivno i da je i u 2016. i 2017. godini ostvarilo profit. Sukladno tome, i poslovni prihodi i poslovni rashodi su rasli u obje godine, kao financijski prihodi i rashodi iz čega se može zaključiti da su rasli ukupni prihodi i rashodi.

Kada je riječ o pokazateljima, poduzeće ima problema sa postizanjem likvidnosti poduzeća. Pokazatelj se nalazi unutar poželjne veličine, ali je jako nizak. Pokazatelj ubrzane likvidnosti zadovoljava vrijednosti poželjne veličine te se dolazi do zaključka da je poduzeće Ledo d.d. sposobno na vrijeme plaćati svoje obveze.

Također, dolazi i do pozitivnog trenda kod pokazatelja financijske stabilnosti jer poduzeće sve više kratkoročnih obveza pokriva iz glavnice ili dugotrajnih kredita, a uz to Ledo d.d. ima na raspolaganju gotovo dvostruko više gotovine, potraživanja i zaliha nego što su kratkoročne obveze koje dolaze na naplatu (pokazatelj tekuće likvidnosti).

LITERATURA

KNJIGE, PUBLIKACIJE I ČASOPISI

1. Dobre, R., Ekonomika i organizacija ugostiteljskih poduzeća, Visoka škola za turizam, Šibenik, 2001.
2. Goleš, D., Ekonomika poduzeća, skripta, Veleučilište u Šibeniku, 2016
3. Grubišić, D., Poslovna ekonomija, Ekonomski fakultet Split, Split, 2006.
4. Jelavić, A., Ravlić, A., Starčević, A., Šamanović, J., Ekonomika poduzeća, Ekonomski fakultet Zagreb, 1993., Sveučilište u Splitu (reprint), 1995.
5. Karić, M., Ekonomika poduzeća, II izdanje, Osijek, Ekonomski fakultet u Osijeku, 2009.

INTERNETSKI IZVORI

1. WIKIPEDIJA
<https://hr.wikipedia.org/wiki/Poduze%C4%87e> (03.09.2019.)
2. POREZNA UPRAVA
<http://ccenterclient.porezna-uprava.hr/view.asp?file=Primiciizdaciopeodredbe.XML> (04.09.2019.)
3. MOJ-BANKAR
<http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/T/Tro%C5%A1ak> (04.09.2019.)
4. POSLOVNI LEKSIKON
<http://www.poslovni.hr/leksikon/rashodi-1502> (04.09.2019.)
5. EKONOMSKI FAKULTET ZAGREB
http://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/poslovno_planiranje/Tro%C5%A1kovi%20i%20kriteriji%20klasifikacije%20tro%C5%A1kova.pdf (04.09.2019.)
6. EKONOMSKI FAKULTET OSIJEK
http://www.efos.unios.hr/financijski-menadzment-za-poduzetnike/wp-content/uploads/sites/144/2013/04/microsoft_word_-_financijska_analiza.doc.pdf (09.09.2019.)
7. PROFITIRAJ.HR
<https://profitiraj.hr/obrti-kapital-%E2%80%93-sto-predstavlja-i-zasto-nam-je-vazan/> (13.09.2019.)
8. VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
<http://161.53.144.6/claroline111/claroline/backends/download.php?url=L1BSRURBVkFOSkFfMjAxOC0yMDE5LzAzLl9QcmVhYXZhbmlx1BPSkFNX0lVlJTVEVfRklOQU5DSUpTS0lIX0laVkpFU1RBSkFfLnBkZg%3D%3D&cidReset=true&cidReq=B51>
Deković, Ž., Financijski menadžment, Predavanje, pojam i vrste financijskih izvještaja, Veleučilište u Šibeniku (09.09.2019.)
9. LEDO D.D.
<http://www.ledo.hr/hr/o-nama/ledo-danas/profil-leda> (09.09.2019.)